

ESKILI

“PROMETEU I MBËRTHYER”

FRAGMENTI I KOMENTUAR

EPISODI I PARË

KORI

Për ç'faje Zeusi të dënoi kaq ashpër,
për ç'faje Zeusi të poshtroi kaq rëndë,
na i trego, o Promete, të gjitha
dhe një për një, po qe se s'ndjen ti dhembje.

PROMETEU

Më dhemb kur flas, më dhemb edhe kur hesht,
as vetë nuk e di se kur më dhemb më shumë.
Por ty do t'i tregoj të gjitha ngjarjet.
Kur sherr i madh në qiell mes hyjve plasi
dhe me shoshoqin rrept' u kacafytën,
sepse disa nga froni Kronin plak
ta hiqnin deshën dhe të hipnin Zeusin,
ndërsa të tjerët Zeusin nuk pranonin
ta kishin për kryezot, këshill plot
u dhash' titanëve të vjetër, bij
të Qiellit dhe të Tokës. Por më kot!
S'u bindën. I përbuzën krenarisht
dredhitë e çdo rrugë të tërthortë.
Me forcë vetëm deshën që ta merrnin
pushtetin. Eh, të marrët! Nëna ime,
Temida-Gjea (ajo ka shumë emra,
por veç një formë), fundin e përleshjes
ma kishte parathënë shumë herë.
Ajo më thoshte se në botën e re
veç me dredhi e jo me trimëri,
as dhe me forc' a dhunë merr pushtet.
Më kot ua paç shpjeguar këto titanëve.
Ata s'mi hodhën fare sytë dhe
aherë ndava mendjen dhe u lidha,
me ndihmën e sim'mëje, tok me Zeusin.
U lidhëm me dëshirën tonë. Po,
me ndihmën time në humner' të thellë
mbuloi përjetë Kronin plak me shokët

e tij besnikë nat' e zez' e ferrit.
Ja ndihma që i dhash' e si shpërblim
tani sundues' i ri i perëndive
krejt pa mëshirë po më torturon.
Sepse nuk ka asnjë tiran në botë,
që të mos vuaj' nga sëmundj' e tillë:
të mos u zërë besë shokve kurrë.
Tani dhe pyetjes suaj përse më dha
këtë dënim mizor, po i përgjigjem
pa fshehur gjë. Në fronin prindëror
ai me të hipur, nisi në mes të hyjve
të ndante pasuri, pushtet e ndere.
Për njerëzit e vdekshëm krejt harroi.
Ai donte t'i faronte, që një racë
krejt tjetër të krijonte përmbi dhe.
Asnjë nuk desh t'i mbronte ditëzinjtë.
Guxova vetëm unë! Dhe shpëtuan!
Nuk u përmbysën nga rrufet' e Zeusit
në ferr të zi! Prandaj po heq e vuaj
sa po të ngjethet mishtë. Syt' të dhembin,
kur më shikon, dhe të durosh ndjen tmerr.
Por dhembje nuk po ndjen asnjë për mua,
që ndjeja dhembje për të gjithë. Zeusi
më poshtroi mizorisht, për turp të tij!

KORI

Ka zemër hekuri apo prej guri
ai që s'vajton për fatin tënd të mjerë,
o Promete! Oh, sa do desha unë
mjerimet tua të mos i shihja kurrë!
Më ndrydhet zemra kur i shoh tani.

PROMETEU

Për syt' e miqve pamje mjaft e mjerë.

KORI

Mos vall' ke bërë më shumë nga ç'thua?

PROMETEU

Po, njerëzit i çlirova nga aftësia
që kishin: të ardhmen vet' ta parashihnin.

KORI

Me ç'bar nga kjo sëmundje i shërove?

PROMETEU

U ngjalla shpres' të vagëlluar në zemër.

Nga profeci e vdekjes i çlirova.

KORI

Një lehtësim i madh për krejt të vdekshmit.

PROMETEU

Kam më: u dhashë njerëzve edhe zjarrin.

KORI

Si the? Ato insekte ditëshkurtra
tani dhe zjarrin-flakë zotërokan?

PROMETEU

Nga zjarri mjaft mjeshtëri do të mësojnë.

KORI

Pra, për këto mëkate Zeusi ty...

PROMETEU

Po më mundon pa reshtur dit' as natë.

KORI

Dhe kurrë vuajtjet s'do të kenë fund?

PROMETEU

Jo, pa iu mbushur mendja vetë Zeusit.

KORI

Përse t'i mbushet mendja? Kot shpreson.
Nuk e kupton se ti ke mëkatuar?
S'më bën hiç zemra ngjarjen ta kujtoj,
as ti s'ke qejf prap' ta dëgjosh. Më mirë
le të harrojmë të kaluarën dhe
për t'ardhmen tënde vetëm të mendojmë.
Mendo si të shpëtosh, pra, nga kjo gjëmë!

PROMETEU

Sa lehtë qenka të mësosh fatkeqin,
kur s'të ka rënë asnjë mjerim mbi kokë,
të gjitha unë i dija që më parë.
Kot ta mohoj tani! Me dashje, po,
me dashje krejt të plotë mëkatova
për njerëzit e shkret' e gjëmën time,
por kurrë s'prisja një dënim të tillë,
s'ma priste mendja kurrë të rri varur
mbi shkëmbin' e shkretë dhe të përvëluar,
ku përcëllohem, thahem dit' e natë.

Por mjaft vajtuam mjerimin tim të sotëm,
Pa zbrisni shpejt në tok' e fatin tim
të ardhshëm ju mësoni. Fundin tim
mësojeni, pra, se si do të jetë.
Dëgjomëni, o miq të mirë, dhe
me mua të varfërin, që po vuaj,
të vuani bashkërisht dhe ju tani.
Të më besoni, është' bredharak mjerimi
dhe endet nga shtëpia në shtëpi.

KORI

Pa ngurrim, o Promete,
thirrjes tënde po i bindemi,
dhe tani ja ku nxitojmë
përmbi flatrat e praruara
të braktisim qiejt' e kaltër,
ku shpesh enden zogjtë laroshë.
Nga karroca fluturake
këmbët tona krejt të zbathura
ne po hedhim dhe po zbresim
leht' në tokën plot shkëmbinj.
Dhe tani prej teje duam
të tregosh me hollësi
për mynxyrën që po heq.

<https://www.klasaletersi.com/>